Framtidas videregående skole må fungere i hele landet

Fylkesrådet i Nordland mener forslaget til ny struktur for videregående opplæring inneholder interessante grep. Et tydeligere felles innhold og større muligheter for faglig fordypning kan være positivt. Samtidig er fylkesrådet bekymret for at den foreslåtte strukturen ikke er godt nok tilpasset fylker som Nordland, med mange små og mellomstore videregående skoler.

Det avgjørende for Nordland er at en ny struktur ikke bidrar til ytterligere sentralisering av det studieforberedende tilbudet. Dersom det kreves et bredt tilbud av faglige retninger for å kunne gi elevene reell valgfrihet, vil store skoler ha langt bedre forutsetninger enn små skoler. Resultatet kan bli at de største skolene får et bredt studieforberedende tilbud, mens mindre skoler i større grad blir stående igjen med yrkesfag. En slik utvikling ønsker ikke fylkesrådet.

Forslaget bør derfor vurderes ut fra hvordan det faktisk vil fungere ved små og mellomstore skoler. Fylkesrådet mener det blant annet bør vurderes om seks faglige retninger er for mange. Færre retninger kan gjøre det mulig å opprettholde robuste studieforberedende tilbud ved flere skoler og dermed begrense behovet for at ungdom må flytte eller pendle for å få den opplæringen de ønsker.

Samtidig må færre retninger ikke føre til at fagområdene blir så brede at de mister sin egenart. Fylkesrådet mener særlig den foreslåtte retningen for estetiske fag bør vurderes nærmere. Elever kan ha sterke interesser innenfor ett estetisk fagområde uten å ønske fordypning i andre. En elev som først og fremst ønsker musikk, har for eksempel ikke nødvendigvis samme interesse for arkitektur. Bredden i retningene må derfor balanseres mot elevenes mulighet til reell faglig fordypning.

Fylkesrådet mener samtidig at Naturvitenskap, teknologi og realfag bør bestå som en tydelig og selvstendig retning, selv om andre retninger skulle bli slått sammen.

Fylkesrådet mener også at andre fremmedspråk bør inngå i det felles studieforberedende innholdet og være tilgjengelig for elever i alle de studieforberedende retningene. Språkkompetanse bør ikke være knyttet hovedsakelig til én retning.

Nordland har også erfaring med å utvikle opplæringstilbud som tar utgangspunkt i regionale fortrinn og lokale behov. Fylkesrådet vil vise til friluftslivsfagene som er utviklet ved Nord-Salten videregående skole. Nordland fylkesting har tidligere uttrykt ønske om at friluftsliv skal kunne være en mulig retning også i framtiden. Det er viktig at en nasjonal struktur gir rom for slike tilbud.

Forslaget reiser også spørsmål om økonomi. Fylkesrådet mener de økonomiske og organisatoriske konsekvensene må utredes grundig før en ny struktur blir fastsatt. Det gjelder særlig hvilke konsekvenser det får dersom skolene forventes å tilby et bestemt antall retninger. For små skoler kan krav til flere parallelle tilbud få andre økonomiske og bemanningsmessige konsekvenser enn for store skoler. Nordland fylkeskommunes egne føringer understreker at økonomi og konsekvenser for drift og ressursbruk må belyses når alternativer vurderes.

Fylkesrådet mener videre at det må komme tydeligere fram hvordan den foreslåtte strukturen skal gjøre elevene bedre studieforberedt. En ny struktur bør vurderes opp mot hva elevene faktisk trenger for å lykkes i høyere utdanning, og det bør sannsynliggjøres at endringene styrker denne kompetansen.

Fylkesrådet støtter ambisjonen om større valgfrihet og bedre muligheter for fordypning. Men valgfriheten må være reell også for ungdom som bor utenfor de største byene. En ny struktur for videregående opplæring må derfor gi fylkeskommunene tilstrekkelig fleksibilitet til å opprettholde studieforberedende tilbud ved små og mellomstore skoler, ivareta tydelige faglige fordypninger og utvikle tilbud som er tilpasset regionale behov. Framtidas videregående skole må fungere i hele landet – ikke bare der elevgrunnlaget er størst.